

PROGRAM ROLNOŚRODOWISKOWY PROW

NA LATA 2007-2013

PAKIET 3. EKSTENSYWNE TRWAŁE UŻYTKI ZIELONE NA
OBSZARACH NATURA 2000

PAKIET 5. OCHRONA ZAGROŻONYCH GATUNKÓW PTAKÓW
I SIEDLISK PRZYRODNICZYCH
NA OBSZARACH NATURA 2000

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na obszarach Natura 2000

Wariant 3.1. Ekstensywna gospodarka na łąkach i pastwiskach

Wariant może być wdrażany na gruntach użytkowanych jako trwałe łąki lub pastwiska.

Tzw. trwałe użytki zielone – są to grunty (łąki i pastwiska) zajęte pod uprawę traw lub innych upraw zielnych, zarówno naturalnych jak i powstałych w wyniku działalności rolniczej (zasianych) użytkowane trwale lub w okresach wieloletnich, nie włączone do płodozmianu przez okres co najmniej 5 lat lub dłużej,

Obszar objęty wariantem może być użytkowany jako łąka (użytkowanie kośne), pastwisko (użytkowanie pastwiskowe) lub objęty użytkowaniem kośno-pastwiskowym.

Możliwa jest zmiana użytkowania w trakcie trwania zobowiązania rolnośrodowiskowego na jeden z wymienionych sposobów.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na obszarach Natura 2000

Wymogi wariantu 3.1.

Koszenie:

- pierwszy pokos w terminie od dnia 1 czerwca, nie więcej niż dwa pokosy;
- wysokość koszenia 5 – 15 cm;
- technika koszenia: zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka działki;
- w przypadku użytkowania kośnego lub kośno-pastwiskowego wykonanie pokosu najpóźniej do dnia 30 września;
- obowiązek pozostawienia 5-10% działki rolnej nieskoszony, przy czym powinien to być inny fragment co roku;
- obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie po pokosie.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na obszarach Natura 2000

Wypas:

- minimalna obsada zwierząt wynosi 0,5 DJP/ha, a maksymalna 1,0 DJP/ha - w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi 0,3 DJP/ha;
- maksymalne obciążenie pastwiska do 10 DJP/ha (5t/ha);
- sezon pastwiskowy trwa od 1 maja do 15 października na obszarach poniżej 300 m n.p.m.
- dopuszcza się wykaszanie niedojadów wyłącznie w okresie sierpień – wrzesień;
- dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich;
- termin rozpoczęcia wypasu na terenach zalewowych nie wcześniej niż w dwa tygodnie po ustąpieniu wód

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na obszarach Natura 2000

Nawożenie i ochrona roślin:

- zakaz stosowania środków ochrony roślin z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych), po uzgodnieniu z doradcą rolnośrodowiskowym;
- zakaz stosowania ścieków i osadów ściekowych;
- dopuszcza się wapnowanie i ograniczone nawożenie azotem (do 60 kg/ha/rok), z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 3. Ekstensywne trwałe użytki zielone na obszarach Natura 2000

Melioracje:

-zakaz budowania nowych systemów melioracyjnych (z wyjątkiem urządzeń mających na celu podwyższenie poziomu wód) i rozbudowy istniejących systemów melioracyjnych będących w zasięgu kompetencyjnym beneficjenta; nie dotyczy bieżącej konserwacji;

Inne zabiegi

- zakaz przeorywania;
- zakaz wałowania;
- zakaz stosowania podsiewu;
- zakaz włókowania w okresie od 1 kwietnia do 1 września.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej – 500 PLN/ha

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. – Ochrona siedlisk lęgowych ptaków;

Wariant 5.2. – Mechowiska;

Wariant 5.3. – Szuwary wielkoturzycowe;

Wariant 5.4. – Łąki trzęślicowe i selernicowe;

Wariant 5.5. – Murawy ciepłolubne;

Wariant 5.6. – Półnaturalne łąki wilgotne;

Wariant 5.7. – Półnaturalne łąki świeże;

Wariant 5.8. – Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe;

Wariant 5.9. – Słonorośla;

Wariant 5.10. – Użytki przyrodnicze.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Opis:

ograniczenie nawożenia, liczby i terminów wykonywanych pokosów lub intensywności wypasu na obszarach cennych przyrodniczo znajdujących się na obszarach Natura 2000.

Spełnienie wymogów wariantu 5.1 prowadzi do poprawy warunków bytowania zagrożonych gatunków ptaków, których miejsca lęgowe są związane z ekstensywnymi użytkami zielonymi.

Cel:

Utrzymanie właściwego stanu cennych siedlisk przyrodniczych użytkowanych rolniczo

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wspólne wymogi dla wariantów w ramach pakietu 5 cd.

Na terenie całego gospodarstwa objętego programem rolnośrodowiskowym, istnieje obowiązek zachowania powierzchni trwałych użytków zielonych i elementów krajobrazu nieużytkowanych rolniczo.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wspólne wymogi dla wariantów w ramach pakietu 5

Na obszarze objętym pakietem **Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych poza obszarami Natura 2000** zakazuje się:

- przeorywania;
- wałowania;
- stosowania ścieków i osadów ściekowych;
- stosowania podsiewu;
- włókowania w okresie od 1 kwietnia do 1 września;
- stosowania środków ochrony roślin z wyjątkiem selektywnego i miejscowego niszczenia uciążliwych chwastów z zastosowaniem odpowiedniego sprzętu (np. mazaczy herbicydowych), po uzgodnieniu z doradcą rolnośrodowiskowym;
- budowania nowych systemów melioracyjnych (z wyjątkiem urządzeń mających na celu podwyższenie poziomu wód) i rozbudowy istniejących systemów melioracyjnych będących w zasięgu kompetencyjnym beneficjenta, nie dotyczy bieżącej konserwacji.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków

Opis:

Wariantem Ochrona siedlisk lęgowych ptaków objęto gatunki ptaków lęgowych charakterystyczne dla cennych przyrodniczo i zagrożonych typów trwałych użytków zielonych m.in. łąk wilgotnych i świeżych, występujących głównie w dolinach rzek oraz turzycowisk i łąk torfowych, występujących na torfowiskach.

Zaniechanie użytkowania wspomnianych powyżej trwałych użytków zielonych przyczynia się do degradacji siedlisk lęgowych ptaków.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków

Gatunki ptaków wspierane w ramach tego wariantu gniazdują na ziemi lub w roślinności zielonej i zbyt wczesne koszenie lub zbyt intensywny wypas mogą się przyczynić do zniszczenia ich lęgów.

Gatunki ptaków kwalifikujących użytki zielone do płatności rolnośrodowiskowej:

- czajka
- rycyk
- kulik wielki
- krwawodziób
- bekas kszyk
- dubelt
- biegus zmienny
- derkacz
- wodniczka
- błotniak łąkowy

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków

Wymogi wariantu 5.1.:

Koszenie:

- co roku w terminie od 1 sierpnia do dnia 30 września;
- obowiązek pozostawienia co roku 5-10% działki rolnej nieskoszonej (w przypadku występowania wodniczki *Acrocephalus paludicola* - 30-50%), przy czym powinien to być inny fragment co roku;
- wysokość koszenia 5 – 15 cm;
- zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do środka działki;
- obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków

Wymogi wariantu 5.1. cd.:

Wypas:

- sezon pastwiskowy: od 1 maja do 15 października na obszarach poniżej 300 m n.p.m.
- w okresie **do dnia 20 lipca** maksymalna obsada zwierząt wynosi **0,5 DJP/ha**, a po 20 lipca obsada powinna być utrzymana na poziomie **0,5 - 1 DJP/ha**;
- w przypadku użytkowania kośno-pastwiskowego maksymalna obsada zwierząt wynosi **0,2 DJP/ha**;
- maksymalne obciążenie pastwiska **do 5t/ha** (10 DJP/ha)¹;
- dopuszcza się wykaszanie niedojadów wyłącznie w okresie sierpień – wrzesień;
- dopuszczalne jest wypasanie przez cały rok koników polskich i koni huculskich;
- termin rozpoczęcia wypasu na terenach zalewowych nie wcześniej niż **dwa tygodnie po ustąpieniu wód**;

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5.1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków

Inne zabiegi:

– dopuszcza się wapnowanie i ograniczone nawożenie azotem (do 60 kg/ha/rok), z wyłączeniem obszarów nawożonych przez namuły rzeczne;

– zakaz stosowania jakichkolwiek zabiegów agrotechnicznych i pielęgnacyjnych w terminie od dnia 1 kwietnia do terminu pierwszego pokosu.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 1370 zł/ha {pakiet 4.1 - 1200 PLN/ha}

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.2. – Mechowiska

Wariant 5.2.

obejmuje następujące typy siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000:

- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) (oprócz zbiorowisk ze związku *Rhynchosporion*);
- górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (7230);
- torfowiska nakredowe (7210) należące do *Caricion davallianae* – siedlisko priorytetowe.

Jednostki fitosocjologiczne: szeroko ujęte związki *Caricion davallianae*, *Caricion nigrae*, część *Caricion lasiocarpae* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków identyfikujących.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.2. - Mechowiska

Opis:

Mechowiska, czyli niskoturzycowe, bogate w mszaki zbiorowiska łąk bagiennych (łąki turzycowo-mszyste, **młaki** niskoturzycowe) występują na torfowiskach zasilanych wodą gruntową.

Dobrze zachowane mechowiska skupiają wiele rzadkich gatunków roślin oraz są miejscem bytowania specyficznej ornitofauny, w tym wodniczki (*Acrocephalus paludicola*). Jest ona najbardziej zagrożonym wyginieciem europejskim gatunkiem ptaka, dla którego Polska stanowi najważniejszą ostoję w Unii Europejskiej (85% populacji).

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.2. - Mechowiska

Za szczególnie cenne i rzadkie uznaje się mechowiska zasilane wodami bogatymi w związki wapnia.

W skali kraju siedliska te są umiarkowanie pospolite. Szczególnie często występują w północnej części kraju.

Mechowiska były tradycyjnie koszone, co 1-2 lata, lub rzadziej (w zależności od dostępności terenu). Siano wykorzystywano zazwyczaj jako ściólkę dla zwierząt gospodarskich. Z powodu postępującego osuszania siedlisk bagiennych i zaniechania koszenia, mechowiska stają się w ostatnich latach coraz rzadsze.

Zaniechanie użytkowania wywołuje sukcesję przeważnie w kierunku szuwarów lub zbiorowisk leśnych.

Prowadzenie wypasu oraz używanie ciężkiego sprzętu niszczy strukturę roślinności i gleby.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.2. - Mechowiska

Wymogi wariantu 5.2:

Koszenie:

- co roku w terminie od dnia **15 lipca do 30 września**;
- obowiązek pozostawienia 50% powierzchni nieskoszonej co roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku; dopuszczenie koszenia całej powierzchni raz na 2 lata;
- wysokość koszenia 5-15 cm;
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby; zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
- obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

Wypas: zakaz;

Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 1390 zł/ha

{pakiet

4.2 - 1200 PLN/ha}

Wariant 5.3. – Szuwary wielkoturzycowe

obejmuje należące do *Magnocaricion* siedliska priorytetowe określane według klasyfikacji Natura 2000 jako torfowiska nakredowe (7210) oraz **szuwary wielkoturzycowe, które nie zostały przyjęte na listę siedlisk Natura 2000.**

Opis:

Szuwary wielkoturzycowe zajmują siedliska bagienne i mokre. Najczęściej porastają obszary zasilane żyznymi wodami rzecznyymi, zarówno na glebach mineralnych (łęgi rozlewiskowe), jak i organicznych (bielawy zalewane). Mogą także rozwijać się w płytkich wodach stojących (łęgi zastoiskowe) lub płynących.

Szuwary wielkoturzycowe mają stosunkowo ubogi skład gatunkowy. Są siedliskiem lęgowym ptaków wodno-błotnych, w tym wodniczki, miejscem żerowania dużych ssaków roślinożernych.

Szuwary wielkoturzycowe były tradycyjnie koszone raz na kilka lat z przeznaczeniem na ściótkę dla bydła, rzadziej na siano. Siedliska te były również użytkowane pastwiskowo.

Zbiorowiska wielkoturzycowe zagrożone są głównie z powodu ich osuszania.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.3. – Szuwary wielkoturzycowe

Wymogi wariantu 4.3.:

Koszenie:

- co roku w terminie **od dnia 15 lipca do 30 września**;
- **20% powierzchni** co roku; przy czym powinien to być inny fragment co roku; dopuszczenie koszenia całej powierzchni raz na 5 lat;
- wysokość koszenia 5-15 cm;
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby; zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
- obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.3. – Szuwary wielkoturzycowe

Wypas:

- dopuszczona maksymalna obsada zwierząt **0,2 DJP/ha**, przy maksymalnym obciążeniu **2,5 t/ha** (5 DJP/ha);
- na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód;
- graniczny termin wypasu 15 października;

Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 910 zł/ha {pakiet 4.3 - 800 PLN/ha}

Wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe

obejmuje siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000 jako zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (6410) oraz łąki selernicowe (6440).

Jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska związków *Molinion caeruleae* (łąki trzęślicowe) i *Cnidion dubii* (łąki selernicowe) oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków identyfikujących.ar

Opis:

Łąki trzęślicowe występują przeważnie na siedliskach zasilanych wodami gruntowymi – na grądach podmokłych (podłoże gliniaste) lub nieznacznie odwodnionych torfowiskach (bielawy podtopione, łąki pobagiennie właściwe). Łąki selernicowe, zbliżone do łąk trzęślicowych pod względem składu gatunkowego i sposobu użytkowania, występują przede wszystkim na glebach madowych w dolinach dużych rzek.

Łąki trzęślicowe i selernicowe, dzięki dużej różnorodności gatunkowej i znacznej zmienności regionalnej, należą do najcenniejszych półnaturalnych zbiorowisk roślinnych Polski.

Stanowią siedlisko rzadkich i chronionych gatunków roślin i motyli, w tym wymienionych w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej.

Wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe

Opis:

Tradycyjnie były koszone co kilka lat, zazwyczaj jesienią, z przeznaczeniem na ściólkę. Nie stosowano na nich nawożenia.

Jesienne koszenie umożliwia występowanie późno kwitnących roślin kwiatowych oraz stwarza odpowiednie warunki dla związanych z nimi motyli.

Zagrożeniem dla omawianego typu łąk jest zarówno całkowite zaprzestanie użytkowania jak również intensyfikacja produkcji (w tym wypas), prowadząca do wykształcenia cenniejszych gospodarczo, ale znacznie uboższych przyrodniczo łąk.

Do zagrożeń należą także pozostawianie skoszonej biomasy oraz zmiany w stosunkach wodnych (niekorzystne jest zarówno przesuszenie jak i nadmierne zabagnienie).

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.4. Łąki trzęślicowe i selernicowe

Wymogi wariantu 5.4.:

Koszenie:

- co roku w terminie od 15 września do 30 października;
- **obowiązek pozostawienia 50% powierzchni** co roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku; dopuszczenie koszenia całej powierzchni raz na 2 lata;
- wysokość koszenia 5-15 cm;
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby; zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
- obowiązek usunięcia lub złożenia w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

Wypas: zakaz; Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej łąki trzęślicowe i selernicowe
1390 zł/ha {pakiet 4.4 - 1200 PLN/ha}

Wariant 5.5. - Murawy ciepłolubne

Wariant 5.5.

obejmuje siedliska określane według klasyfikacji Natura 2000 jako
– ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (6120) - siedlisko o znaczeniu priorytetowym;

– murawy kserotermiczne (6210), w których za priorytetowe uważa się płaty z istotnymi stanowiskami storczykowatych;

– ciepłolubne łąki pienińskie (6510-4);

– murawy stepowe, w tym murawy ostnicowe.

Wariant 5.5. - Murawy ciepłolubne

Opis:

Płaty zbiorowisk są zwykle niewielkie i występują w znacznym rozproszeniu. Znajdują się w miejscach suchych i nasłonecznionych, na różnym typie podłoża od gleb piaszczystych i żwirowych do gleb z dużą zawartością wapnia.

Murawy ciepłolubne (kserotermiczne) oraz bogate murawy napiaskowe należą do najbogatszych w gatunki fitocenoz Polski.

Szereg występujących w nich roślin to gatunki zaliczane do rzadkich i zagrożonych w skali kraju, jak również gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Wariant 5.5. - Murawy ciepłolubne

Opis:

Murawy ciepłolubne zostały w dużym stopniu ukształtowane w wyniku ekstensywnego wypasu (rzadziej koszenia). Są to zbiorowiska bardzo wrażliwe na zmiany warunków siedliskowych.

Do niekorzystnych zmian w tych zbiorowiskach prowadzi zarówno zaprzestanie użytkowania jak również jego intensyfikacja, czyli nawożenie oraz nadmierny wypas powodujący mechaniczne niszczenie okrywy roślinnej.

Ze względu na szybkie zanikanie tych zbiorowisk i związanych z nimi gatunków flory i fauny konieczna jest ich pilna czynna ochrona poprzez promocję ekstensywnego użytkowania.

Wariant 5.5. - Murawy ciepłolubne

Wymogi wariantu 5.5.:

Wypas:

- obsada zwierząt **od 0,4 do 0,6 DJP/ha**, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 DJP/ha (2,5t/ha);
- sezon pastwiskowy - od 1 maja do 15 października na obszarach poniżej 300 m n.p.m.

Koszenie:

- **raz** w roku w terminie od **15 lipca do 30 września**;
- obowiązek pozostawienia **15-20%** powierzchni działki rolnej nieskoszonej w ciągu całego roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku;
- wysokość koszenia - **do 10 cm**;
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby; zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
- usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 1380 zł/ha {pakiet 4.5 - 1200 PLN/ha}

Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne

Wariant 5.6.

obejmuje podmokłe łąki eutroficzne, które nie zostały wpisane na listę siedlisk Natura 2000.

Jednostki fitosocjologiczne: zbiorowiska związku *Calthion* oraz nawiązujące do nich zbiorowiska, na których udokumentowana zostanie obecność gatunków identyfikujących.

Półnaturalne łąki wilgotne występują w różnego typu siedliskach podmokłych – na tarasach zalewowych rzek (łągi rozlewiskowe), podmokliskach (grądy podmokłe) bądź na nieco odwodnionych torfowiskach (łąki pobagienne).

Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne

Opis:

Charakteryzują się stosunkowo dużym bogactwem florystycznym. Ze zbiorowiskami tymi związana jest też bogata fauna, w tym wiele rzadkich gatunków ptaków wodno-błotnych.

Tradycyjnie użytkowane są jako łąki dwukośne (również wypasane), przeważnie nawożone, jednak użytkowanie jednokośne przy jednoczesnym braku nawożenia nie wpływa negatywnie na ich skład florystyczny.

Głównym zagrożeniem jest intensyfikacja użytkowania powodująca redukcję składu gatunkowego roślin i zwierząt. Do niekorzystnych zmian w zbiorowiskach prowadzi również pozostawianie skoszonej biomasy oraz zaprzestanie użytkowania.

Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne

Wymogi wariantu 5.6:

Koszenie:

- co roku w terminie **od 15 czerwca do 30 września**, nie więcej niż dwa pokosy;
- obowiązek pozostawienia **5-10%** działki rolnej nieskoszonej w ciągu całego roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku;
 - wysokość koszenia **5-15 cm**;
 - technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
 - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

Wariant 5.6. Półnaturalne łąki wilgotne

Wymogi wariantu 4.6 cd.:

Wypas:

- po 20 lipca dopuszcza się kontrolowany wypas wolny lub kwaterowy przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha)¹;
- na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód;
- graniczny termin wypasu 15 października;

Nawożenie:

- dopuszczalne nawożenie azotem do 60 kg/ha/rok. .

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 840 zł/ha {pakiet 4.6 - 800 PLN/ha}

Wariant 5.7. – Półnaturalne łąki świeże

Wariant 5.7.

obejmuje siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000 jako część niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (6510, bez 6510-4 czyli ciepłolubnych łąk pienińskich) oraz górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (6520).

Wariant 5.7. – Półnaturalne łąki świeże

Opis:

występują na mineralnych wyniesieniach i stokach dolin rzecznych, a także w sąsiedztwie rzek na lekkich glebach madowych.

Są to siedliska najkorzystniejsze do wykorzystania rolniczego, które w większości zagospodarowano w stopniu intensywnym.

Wyróżniają się dużym bogactwem gatunkowym.

Półnaturalne łąki świeże użytkowane są zazwyczaj jako łąki dwukośne (również wypasane) i stanowią gospodarczo wartościowe użytki zielone.

Intensyfikacja użytkowania (intensywny wypas, ubijanie gleby, niskie koszenie), jak również zaprzestanie użytkowania prowadzą do zubożenia florystycznego zbiorowisk.

Wariant 5.7. – Półnaturalne łąki świeże

Wymogi wariantu 5.7:

Koszenie:

- co roku w terminie **od 15 czerwca do 30 września**, nie więcej niż dwa pokosy;
- obowiązek pozostawienia **5-10%** działki rolnej nieskoszonej w ciągu całego roku, przy czym powinien to być inny fragment co roku;
 - wysokość koszenia **5-15 cm**;
 - technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;
 - usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;

Wariant 5.7. – Półnaturalne łąki świeże

Wypas:

- obsada zwierząt do **1 DJP/ha**, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10 DJP/ha)¹;
- na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód;
- graniczny termin wypasu 15 października;

Nawożenie:

- **dopuszczalne nawożenie azotem do 60 kg/ha/rok.**

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 840 zł/ha {pakiet 4.7 - 800 PLN/ha}

Wariant 5.8.- Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe

Opis:

obejmuje siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000 jako bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (6230).

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową UE, za cenne przyrodniczo można uznać te zbiorowiska muraw bliźniczkowych, które zawierają znaczną liczbę gatunków rzadkich, w tym storczyków.

Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe to zbiorowiska tradycyjnie użytkowane jako ekstensywne pastwiska.

Zagrożeniem dla nich jest zbyt duża intensywność wypasu, która przyczynia się do silnego ubożenia tych zbiorowisk i opanowywania ich przez bliźniczkę psią trawkę.

Zaprzestanie ich użytkowania wpływa również niekorzystnie – na nieużytkowane murawy bliźniczkowe stosunkowo szybko wkraczają zarośla.

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.8.- Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe

Wymogi wariantu 5.8.:

Wypas:

- obsada zwierząt **od 0,4 do 0,6 DJP/ha**, przy maksymalnym obciążeniu pastwiska do 2,5 t/ha (5 DJP/ha);
- na terenach zalewowych rozpoczęcie wypasu nie wcześniej niż dwa tygodnie po ustąpieniu wód;
- sezon pastwiskowy - od 1 maja do 15 października na obszarach poniżej 300 m n.p.m

Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 870 zł/ha {pakiet 4.7 - 800 PLN/ha}

Wariant 5.9. - Słonorośla

obejmuje siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000 jako:

- śródlądowe błotniste solniska z solirodem (1310);
- solniska nadmorskie (1330);
- śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (1340) jako siedlisko o znaczeniu priorytetowym.

Opis:

Zbiorowiska te występują w zasięgu działania słonych i słonawych wód powierzchniowych lub podziemnych. Zawierają szereg wyspecjalizowanych, rzadkich gatunków charakterystycznych dla siedlisk zasolonych.

Słonorośla użytkowane były poprzez ekstensywny wypas oraz koszenie.

Zagrożenie dla nich stanowi zaniechanie użytkowania, nadmierny wypas oraz wysłodzenie zasilających je wód (zwłaszcza w przypadku solnisk śródlądowych).

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Wariant 5.9. – Słonorośla

Wymogi wariantu 5.9.:

Wypas:

- obsada zwierząt od 0,5 do 1 DJP/ha;
- w przypadku licznego występowania trzciny należy stosować wypas kwaterowy, który powinien zaczynać się od kwater z dużym udziałem trzciny i stopniowo przechodzić na typowe słonawy;

Koszenie:

- zamiast wypasu, raz w roku nie wcześniej niż 1 lipca z możliwością pozostawienia runa bez skoszenia raz na 5 lat;
- nie wcześniej niż 2 tygodnie po ustąpieniu wód; wysokość koszenia 5-15 cm;
- usunięcie biomasy w terminie do 2 tygodni (z wyjątkiem uzasadnionych przypadków) po pokosie;
- technika koszenia: w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki;

Nawożenie: zakaz.

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 1190 zł/ha

Wariant 5.10: Użytki przyrodnicze

Wariant obejmuje siedliska określone według klasyfikacji Natura 2000 jako:

- torfowiska wysokie (7110, 7120);
- część torfowisk przejściowych i trzęsawiska (7140);
- obniżenia na podłożu torfowym (7150);
- część torfowisk zasadowych (7230);
- luźne murawy napiaskowe (2330);
- wrzosowiska (4030, 4010);
- szuwary (w tym 7210).

Opis:

Użytki przyrodnicze często występują w postaci enklaw w krajobrazie rolniczym. Przyczyniają się do wzrostu różnorodności biologicznej. Związane jest z nimi wiele chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin oraz zwierząt.

Wariant 5.10: Użytki przyrodnicze

Wymogi wariantu 5.10:

➤ minimalna powierzchnia użytku przyrodniczego **0,1 ha**, wsparcie przyznawane jest do **5 ha** użytków przyrodniczych na gospodarstwo;

➤ zachowanie użytków przyrodniczych w stanie niepogorszonym, według zaleceń doradcy rolnośrodowiskowego,

np.

w przypadku torfowisk – zakaz odwadniania, wydobywania torfu,

w przypadku muraw napiaskowych – zakaz wydobywania piasku,

w przypadku szuwarów wielkokępowych – zakaz odwadniania, zachowanie kęp;

Wariant 5.10: Użytki przyrodnicze

Wymogi wariantu 5.10 cd:

- niestosowanie nawozów i środków ochrony roślin;
- usuwanie śmieci z obszaru zajmowanego przez użytki przyrodnicze;
- dokonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, według zaleceń doradcy rolnośrodowiskowego;
- prowadzenie działalności rolniczej według zaleceń doradcy rolnośrodowiskowego (np. pozyskanie surowca zielarskiego, ekstensywny wypas na murawach).

Wysokość płatności rolnośrodowiskowej 550 zł/ha

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Warunkiem zaklasyfikowania trwałych użytków zielonych do pakietu jest wykonanie dokumentacji przyrodniczej przez eksperta, która będzie podstawą do realizacji zadań w danym siedlisku.

Koszty transakcyjne

Kosztem transakcyjnym związanym z przystąpieniem do realizacji tego pakietu jest sporządzenie dokumentacji przyrodniczej przez eksperta. Koszty transakcyjne będą wypłacane jednorazowo, wraz z wypłatą płatności rolnośrodowiskowej. Koszty sporządzenia dokumentacji siedliska są uzależnione od wyjściowej powierzchni siedliska, na której będzie realizowany program rolnośrodowiskowy.

- do 1 ha 500 zł
- od 1,01 ha do 5 ha 1000 zł
- od 5,01 ha do 20 ha 2000 zł
- od 20,01 ha do 50 ha 3000 zł
- powyżej 50 ha 4000 zł

OCHRONA ŚRODOWISKA W PROGRAMACH PROW 2007-2013

Pakiet 5. Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wysokości stawek płatności w pakiecie Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000

Wariant 5. 1. Ochrona siedlisk lęgowych ptaków 1370 zł/ha

Wariant 5. 2. Mechowiska 1390 zł/ha

Wariant 5. 3. Szuwary wielkoturzycowe 910 zł/ha

Wariant 5. 4. Łąki trzęślicowe i selernicowe 1390 zł/ha

Wariant 5. 5. Murawy ciepłolubne 1380 zł/ha

Wariant 5. 6. Półnaturalne łąki wilgotne 840 zł/ha

Wariant 5. 7. Półnaturalne łąki świeże 840 zł/ha

Wariant 5. 8. Bogate gatunkowo murawy bliźniczkowe 870 zł/ha

Wariant 5. 9. Słonorośla 1190 zł/ha

Wariant 5.10. Użytki przyrodnicze 550 zł/ha

Zadaniem ARiMR jest wspieranie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez wdrażanie instrumentów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej oraz udzielanie pomocy ze środków krajowych

zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi i zarządzeniami umieszczonymi na stronie ARiMR

<http://www.arimr.gov.pl/informacje-o-agencji/akty-prawne-i-zarządzenia.html>